

PRO BONO

Apríl/2020

- 1. PRÁVNÁ ÚPRAVA NÚDZOVÉHO STAVU, MIMORIADNEJ SITUÁCIE A OPRÁVNENIA ŠTÁTNYCH ORGÁNOV**
Vláda Slovenskej republiky vyhlásila dňa 11. marca 2020 v nadväznosti na šírenie ochorenia COVID-19 mimoriadnu situáciu a následne bol vyhlásený pre ústavné zdravotnícke zariadenia núdzový stav. V našom článku Vám prinášame vysvetlenie čo z právneho hľadiska znamená vyhlásenie mimoriadnej situácie a núdzového stavu.
- 2. AKTUÁLNE UZNESENIA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY K NÚDZOVÉMU STAVU**
V akom rozsahu je aktuálne vyhlásený núdzový stav na území Slovenskej republiky, aké uznesenia k núdzovému stavu vláda vydala a čo je ich obsahom sa dozviete v našom článku.
- 3. OPRÁVNENIA A OPATRENIA ZAMESTNÁVATEĽA V MIMORIADNYCH SITUÁCIÁCH**
Pandémia COVID-19 sa vzhľadom na nevyhnutnosť utlmenia stykov a sociálnej interakcie, prejavuje aj v pracovnoprávných vzťahoch. Akými oprávneniami v takýchto mimoriadnych podmienkach zamestnávateľ vo vzťahu k svojim zamestnancom podľa právneho poriadku Slovenskej republiky disponuje a aké opatrenia je naopak povinný vykonať?
- 4. PRÁVNÁ ÚPRAVA OSOBITNÝCH USTANOVENÍ ZÁKONNÍKA PRÁCE V MIMORIADNEJ SITUÁCII A ĎALŠÍCH PREKÁŽOK NA STRANE ZAMESTNÁVATEĽA**
Stav pandémie predstavuje aj v prípade pracovnoprávných vzťahov mimoriadnu situáciu, ktorá do značnej miery modifikuje vzťahy medzi zamestnávateľmi a zamestnancami.
- 5. PRÁVNÁ ÚPRAVA OPATRENÍ PRE OCHRANU VEREJNÉHO ZDRAVIA A PRÁVOMOCI ŠTÁTNYCH ORGÁNOV**
V našom článku Vás oboznámime s právnou úpravou opatrení na ochranu verejného zdravia, kompetenciami štátnych orgánov a podmienkami, ktorými sa riadi povinná karanténa.
- 6. NOVELA ZÁKONA Č. 245/2008 Z. Z. O VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ (ŠKOLSKÝ ZÁKON) A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV**
Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa 24. marca 2020 zákon č. 56/2020 Z. z., ktorým sa zvyšuje flexibilita príslušných orgánov správy školstva v mimoriadnom prerušení, či zrušení niektorých častí procesu vzdelávania a v určovaní termínov niektorých častí vzdelávania v školskom systéme.

PRÁVNA ÚPRAVA NÚDZOVÉHO STAVU, MIMORIADNEJ SITUÁCIE A OPRÁVNENIA ŠTÁTNYCH ORGÁNOV

Globálne šírenie vírusu coronavirus 2 - skratka SARS-CoV-2 (ochorenie **COVID-19**) je v posledných dňoch najsledovanejšou a najaktuálnejšou témou na celosvetovej úrovni. Státisíce nakazených a tisíce mŕtvych osôb, ktoré má uvedený vírus na svedomí, ovplyvňujú vnútroštátne opatrenia každej krajiny, kde nákaza prepukla. Slovenská republika zareagovala nielen sériou opatrení, ktorých cieľom má byť spomalenie šírenia nákazy, ale vláda Slovenskej republiky vyhlásila dňa **11. marca 2020 mimoriadnu situáciu** (s účinnosťou od **12. marca 2020 od 6:00 hod.**). Následne bol vládou Slovenskej republiky dňa **16. marca 2020** na Slovensku vyhlásený pre ústavné zdravotnícke zariadenia **núdzový stav**, ktorý sa dňa **19. marca 2020** rozšíril aj na ďalšie subjekty zdravotníckeho charakteru a dňa **28. marca 2020** aj na subjekty, zabezpečujúce sociálnu starostlivosť. Súčasne vláda **zakázala ľuďom účasť na bohoslužbách**, čo vyvolalo veľkú **nevôľu, zúfalstvo a tichý odpor** u mnohých občanov. Takéto drastické a obmedzujúce opatrenie nevalila na občanov žiadna vláda susedných krajín.

→ **Mimoriadna situácia**

Čo vlastne pojmy **mimoriadna situácia** a **núdzový stav** znamenajú, aká je ich právna úprava a akými oprávneniami disponujú v uvedenom čase štátne orgány?

Pod pojmom **mimoriadna situácia** rozumieme v zmysle ustanovenia **§ 3 ods. 1** zákona č. 42/1994 Zb. o civilnej ochrane ľudstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o civilnej ochrane“) „obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona o civilnej ochrane; počas mimoriadnej situácie sa vykonávajú opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti“.

Mimoriadnou udalosťou je podľa ustanovenia **§ 3 ods. 2** zákona o civilnej ochrane **(1)** živelná pohroma, **(2)** havária, **(3)** katastrofa, **(4)** ohrozenie verejného zdravia II. stupňa alebo **(5)** teroristický

útok. V kontexte aktuálne sa šíriaceho ochorenia **COVID-19 je mimoriadnou udalosťou týchto dní práve ohrozenie verejného zdravia II. stupňa**, upravené v bode **(4)**. V zmysle ustanovenia **§ 48 ods. 2** zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov „ohrozenie verejného zdravia II. stupňa nastáva ak je potrebné prijať opatrenia podľa osobitného predpisu (zákon o civilnej ochrane) pri **(A) výskyte prenosného ochorenia, podozrení na prenosné ochorenie alebo podozrení na úmrtie na prenosné ochorenie nad predpokladanú úroveň, (B) uvoľnení chemických látok ohrozujúcich život, zdravie, životné prostredie a majetok alebo (C) úniku mikroorganizmov alebo toxínov z uzavretých priestorov.**

Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a odvoláva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov (§ 3b od. 1 zákona o civilnej ochrane), pričom po jej vyhlásení sa v zmysle ustanovenia **§ 3b ods. 2** zákona o civilnej ochrane vykonávajú tieto úlohy a opatrenia: **(1)** záchranné, práce silami a prostriedkami z celého územia, na ktorom bola vyhlásená mimoriadna situácia, **(2)** evakuácia, **(3)** núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie alebo **(4)** použitie základných zložiek integrovaného záchranného systému a ostatných zložiek integrovaného záchranného systému.

→ **Vyhlásenie mimoriadnej situácie**

Z pohľadu vyhlásenia a odvolania mimoriadnej situácie môže nastať **niekoľko** alternatív: **(1)** mimoriadnu situáciu vyhlasuje a odvoláva podľa ustanovenia **§ 8** zákona o civilnej ochrane **vláda Slovenskej republiky** pre ohrozené územie alebo pre územie, kde vznikla mimoriadna udalosť uvedená v **§ 3 ods. 2** zákona o civilnej ochrane, ak rozsah ohrozeného alebo postihnutého územia presiahne územný obvod kraja: **(2) Okresný úrad v sídle kraja** vyhlasuje a odvoláva podľa **§ 13 ods. 2** zákona o civilnej ochrane mimoriadnu situáciu na území kraja, ak rozsah mimoriadnej udalosti presahuje územný obvod okresného úradu, a neodkladne vyžaduje prostredníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vyhlásenie

mimoriadnej situácie, ak rozsah mimoriadnej udalosti presahuje jeho územný obvod; **(3)** ďalej je to podľa ustanovenia **§ 14 ods. 4 okresný úrad**, ktorý vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu vo svojom územnom obvode; ak rozsah mimoriadnej udalosti presahuje územný obvod okresného úradu, neodkladne oznamuje a navrhuje vyhlásenie mimoriadnej situácie okresnému úradu v sídle kraja. O vyhlásení mimoriadnej situácie okresný úrad neodkladne informuje štátne orgány, samosprávny kraj, obec, Policajný zbor Slovenskej republiky, Hasičský a záchranný zbor Slovenskej republiky a ozbrojené sily Slovenskej republiky; **(4)** nakoniec vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu a ustanovuje režim života obyvateľstva v niektorých prípadoch aj **obec**, a to na území obce v prípade vzniku mimoriadnej udalosti a neodkladne o tom informuje okresný úrad (**§ 15 ods. 1 písm. j)** zákona o civilnej ochrane).

Mimoriadna situácia sa nevyhlasuje, ak bol vyhlásený výnimočný stav alebo núdzový stav. Ak bol po vyhlásení mimoriadnej situácie vyhlásený výnimočný stav alebo núdzový stav, postupuje sa podľa osobitného zákona.

Osobitným zákonom, upravujúcim výnimočný stav, núdzový stav, ale aj vojnu a vojnový stav je ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu (ďalej len „ústavný zákon“).

Z hľadiska aktuálnej situácie na Slovensku je potrebné bližšie sa venovať pojmu núdzový stav a postupom a oprávneniam štátnych orgánov v čase vyhlásenia núdzového stavu

→ Núdzový stav

Núdzový stav môže v zmysle ustanovenia **čl. 5 ods. 1** ústavného zákona vyhlásiť **vláda Slovenskej republiky**, a to len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelnej pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie; núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území. Dôvodom pre vyhlásenie núdzového stavu

na Slovensku je v kontexte aktuálnych udalostí **vznik pandémie**, ktorou v zmysle verejne dostupných informácií rozumieme **rozsiahlu epidémiu** (náhly a hromadný výskyt a šírenie infekčných a iných chorôb v určitom mieste a čase), ktorá sa rozširuje na geograficky rozsiahlom území, dokonca medzi kontinentmi a celosvetovo. Núdzový stav sa vyhlasuje v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas, **najdlhšie na 90 dní (čl. 5 ods. 2 ústavného zákona)**.

→ Možnosť zásahu do základných práv a slobôd v čase núdzového stavu

Režim núdzového stavu umožňuje **zásah do základných práv a slobôd** občanov Slovenskej republiky. **Podľa ustanovenia čl. 5 ods. 3 ústavného zákona** „v čase núdzového stavu možno v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas podľa závažnosti ohrozenia **obmedziť základné práva a slobody a uložiť povinnosti na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území, a to najviac v tomto rozsahu:** **(1)** obmedziť nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia evakuáciou na určené miesto, **(2)** uložiť pracovnú povinnosť na zabezpečenie zásobovania, udržiavania pozemných komunikácií a železníc, vykonávania dopravy, prevádzkovania vodovodov a kanalizácií, výroby a rozvodu elektriny, plynu a tepla, výkonu zdravotnej starostlivosti, udržiavania verejného poriadku alebo na odstraňovanie vzniknutých škôd, **(3)** obmedziť výkon vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na rozmiestnenie vojakov, príslušníkov ozbrojených zborov, zdravotníckych zariadení, zásobovacích zariadení, záchranných služieb a uvoľňovacích a iných technických zariadení, **(4)** obmedziť výkon vlastníckeho práva k hnutel'ným veciam zákazom vjazdu motorových vozidiel alebo obmedzením ich používania na súkromné účely a na podnikanie, **(5)** obmedziť nedotknuteľnosť obydlia na ubytovanie evakuovaných osôb, **(6)** obmedziť doručovanie poštových zásielok, **(7)** obmedziť slobodu pohybu a pobytu zákazom vychádzania v určenom čase a zákazom vstupu na postihnuté alebo bezprostredne ohrozené územie, **(8)** obmedziť alebo zakázať uplatňovanie práva pokojne sa zhromažďovať alebo zhromažďovanie na verejnosti podmieniť povolením, **(9)** obmedziť právo slobodne rozširovať informácie bez ohľadu na hranice štátu a slobodu prejavu na verejnosti, **(10)** zabezpečiť

vstup do vysielania rozhlasu a televízie spojený s výzvami a informáciami pre obyvateľstvo, **(11)** zakázať uplatňovanie práva na štrajk, **(12)** vykonať opatrenia na riešenie stavu ropnej núdze.

V čase núdzového stavu môže dokonca prezident Slovenskej republiky na návrh vlády Slovenskej republiky **(1)** nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom, vojakom v zálohe povolaným na pravidelné cvičenie alebo na plnenie úloh ozbrojených síl a vojakom dobrovoľnej vojenskej prípravy, **(2)** povolať na výkon mimoriadnej služby vojakov v zálohe (**čl. 5 ods. 4** ústavného zákona).

Ústavný zákon obsahuje okrem úpravy **núdzového stavu (čl. 5 ústavného zákona)** aj právnu úpravu **vojny (čl. 2 ústavného zákona)**, **vojnového stavu (čl. 3 ústavného zákona)** a **výnimočného stavu (čl. 4 ústavného zákona)**. V čase vyhlásenia niektorého z vyššie uvedených stavov (vrátane vojny) sú činnosť ústavných orgánov, ich oprávnenia a právomoci do značnej miery modifikované. Základnou úlohou verejnej moci v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu je v zmysle **čl. 1 ods. 2** ústavného zákona vykonávať všetky potrebné opatrenia na obranu štátu a zachovanie jeho bezpečnosti, na ochranu života a zdravia osôb, na ochranu majetku, na dodržiavanie základných práv a slobôd, na odvrátenie ohrozenia alebo na obnovu narušeného hospodárstva, najmä riadneho fungovania zásobovania, dopravy a verejných služieb v obciach a na riadne fungovanie ústavných orgánov.

→ Oprávnenia štátnych orgánov

V zmysle **čl. 6 ods. 2** **Vláda Slovenskej republiky** „**(A)** zodpovedá za obranu a bezpečnosť štátu, **(B)** určuje základnú koncepciu obrany a bezpečnosti štátu, **(C)** organizuje prípravu ústavných orgánov na čas vojny, vojnového stavu a výnimočného stavu, **(D)** organizuje prípravu hospodárstva, zásobovania obyvateľstva a štátnych hmotných rezerv na čas vojny, vojnového stavu a výnimočného stavu, **(E)** organizuje prípravu krajov a prípravu okresov v územnom obvode okresného úradu na čas vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, **(F)** prijíma opatrenia na zmiernenie a odstraňovanie škôd a iných následkov spôsobených v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, **(G)** koordinuje činnosť ozbrojených zborov, Hasičského

a záchranného zboru a záchranných služieb v čase vojny, vojnového stavu a výnimočného stavu, **(H)** na návrh Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky určuje výšku zásob základných komodít na zachovanie bezpečnosti a obrany štátu a spôsob finančného zabezpečenia plnenia úloh súvisiacich s časom vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu.

Ústavný zákon pamätá aj na situácie, keď v dôsledku krízových udalostí a zmenených spoločenských pomerov nie je možné, aby ústavné orgány plnohodnotne vykonávali svoju činnosť. Pre tieto účely je zriadená **Parlamentná rada Slovenskej republiky**, ktorá v prípade, že je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu **znemožnená činnosť Národnej rady Slovenskej republiky vykonáva jej ústavné právomoci, s výnimkou (A)** uznášania sa na ústave a ústavných zákonoch, volebných zákonoch, zákonoch o politických stranách a politických hnutiach a na zákonoch o spôsobe vykonania referenda, **(B)** vyslovovania súhlasu s medzinárodnou zmluvou, **(C)** uznášania sa na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta a na návrhoch na vyhlásenie referenda, **(D)** podania obžaloby na prezidenta (**čl. 7 ods. 2** ústavného zákona).

Obdobne funguje aj **Bezpečnostná rada Slovenskej republiky**, ktorá sa v mieri ako poradný orgán podieľa na vytváraní a realizácii bezpečnostného systému Slovenskej republiky, plnení medzinárodných záväzkov v oblasti bezpečnosti, vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v Slovenskej republike a vo svete; **pripravuje pre vládu Slovenskej republiky návrhy opatrení** na zachovávanie bezpečnosti Slovenskej republiky, na predchádzanie krízovým situáciám, ako aj návrhy na riešenie vzniknutej krízovej situácie (**čl. 8 ods. 2** ústavného zákona). Ak je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu znemožnená činnosť vlády Slovenskej republiky, vykonáva jej ústavné právomoci až do obnovenia činnosti Bezpečnostná rada Slovenskej republiky s výnimkou rozhodovania o programe vlády Slovenskej republiky a jeho plnení, o požiadaní o vyslovenie dôvery a o udelení amnestie vo veciach priestupkov.

Ústavný zákon ďalej upravuje aj pôsobnosť **bezpečnostnej rady kraja**, ktorá vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v územnom obvode kraja v súčinnosti s bezpečnostnými radami okresov, inými

štátnymi orgánmi a vyšším územným celkom, pripravuje návrhy opatrení na zachovanie bezpečnosti kraja a opatrenia na predchádzanie krízovej situácii a predkladá ich Bezpečnostnej rade Slovenskej republiky. Bezpečnostná rada kraja v období krízovej situácie plní úlohy súvisiace **(1)** so zachovávaním alebo obnovou demokratického poriadku, **(2)** s organizovaním činnosti na obnovu zákonného stavu, na ochranu života a zdravia osôb, majetku a životného prostredia, **(3)** so zabezpečovaním riadneho fungovania hospodárstva, zásobovania, dopravy, zdravotnej starostlivosti a verejného poriadku, **(4)** s obmedzovaním základných práv a slobôd, ukladaním povinností právnickým osobám a fyzickým osobám v rozsahu podľa tohto ústavného zákona.

Uvedené činnosti vykonáva bezpečnostná rada kraja v období **krízovej situácie**, ktorou rozumieme obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v ústavnom zákone na jej riešenie vypovedať vojnu, vyhlásiť vojnový stav alebo výnimočný stav, alebo núdzový stav (**čl. 1 ods. 4** ústavného zákona).

Na záver upravuje ústavný zákon právomoci **bezpečnostnej rady okresu**, ktorá vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v územnom obvode okresného úradu v súčinnosti s inými štátnymi orgánmi a obcami, pripravuje návrhy opatrení na zachovanie bezpečnosti okresu v územnom obvode okresného úradu a opatrenia na predchádzanie krízovej situácie a predkladá ich bezpečnostnej rade kraja (**čl. 10 ods. 2** ústavného zákona). V zmysle ustanovenia **čl. 10 ods. 3** ústavného zákona „bezpečnostná rada okresu v období krízovej situácie plní úlohy súvisiace **(1)** so zachovávaním alebo s obnovou demokratického poriadku, **(2)** s organizovaním činnosti na obnovu zákonného stavu, na ochranu života a zdravia osôb, majetku a životného prostredia, **(3)** so zabezpečovaním riadneho fungovania hospodárstva, zásobovania, dopravy, zdravotnej

starostlivosti a verejného poriadku, **(4)** s obmedzovaním základných práv a slobôd, ukladaním povinností právnickým osobám a fyzickým osobám v rozsahu podľa tohto ústavného zákona.

Aktuálne je na území Slovenskej republiky vyhlásený **núdzový stav**, ktorý sa týka zdravotníckych zariadení, subjektov zdravotníckeho charakteru a subjektov, zabezpečujúcich sociálnu starostlivosť.

Zároveň vláda SR zakázala účasť na bohoslužbách. Tento krok je považovaný za veľmi drastický a nesprávny. Nielen z jedla žije človek, a v ťažkých časoch ľudia potrebujú cítiť nádej. Viera v Boha a účasť na svätých omšiach pomáhajú ľuďom prežiť a prekonať úspešne všetky ťažkosti.

AKTUÁLNE UZNESENIA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

K NÚDZOVÉMU STAVU

V nadväznosti na aktuálne nekontrolovateľné šírenie ochorenia **COVID-19** pristúpila Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) uznesením zo dňa **15. marca 2020** k vyhláseniu **núdzového stavu**, ktorý sa v nasledujúcich dňoch rozširoval ďalšími uzneseniami. V akom rozsahu je aktuálne vyhlásený núdzový stav na území Slovenskej republiky, aké uznesenia k núdzovému stavu vláda vydala a čo je ich obsahom?

→ Právna úprava núdzového stavu

Na úvod sa v stručnosti dotkneme právnej úpravy **núdzového stavu**, ktorú predstavuje ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný zákon“). Núdzový stav vyhlasuje v zmysle ustanovenia čl. 5 ods. 1 vláda, a to „len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom **pandémie**, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelnnej pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie; núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území“. Maximálna doba, na ktorú možno vyhlásiť núdzový stav je 90 dní (čl. 5 ods. 2 ústavného zákona).

→ Vyhlásenie núdzového stavu

Vláda vyhlásila na Slovensku núdzový stav **Uznesením Vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020** k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a zakázanie uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom, publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom **45/2020** (ďalej len „Uznesenie č. 1“).

Uznesením č. 1 vláda schválila návrh na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona, na

uloženie **pracovnej povinnosti** na zabezpečenie výkonu starostlivosti a **zakázanie uplatňovania práva na štrajk** niektorým pracovníkom. Uznesením č. 1 vláda vyhlásila dňom **16. marca 2020** na postihnutom území okresov v územnej pôsobnosti v Uznesení č. 1 taxatívne vymenovaných okresných úradov núdzový stav týkajúci sa **poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti** uvedených v prílohe Uznesenia č. 1. Núdzový stav sa týka území okresov v územnej pôsobnosti okresných úradov **(1)** Okresný úrad Bratislava pre územné obvody Bratislava I, II, III, IV, V, **(2)** Okresný úrad Trnava pre územný obvod Trnava, **(3)** Okresný úrad Trenčín pre územný obvod Trenčín, **(4)** Okresný úrad Žilina pre územný obvod Žilina, **(5)** Okresný úrad Prešov pre územný obvod Prešov, **(6)** Okresný úrad Poprad pre územný obvod Poprad, **(7)** Okresný úrad Banská Bystrica pre územný obvod Banská Bystrica, **(8)** Okresný úrad Košice pre územný obvod Košice I, II, III a IV, **(9)** Okresný úrad Nitra pre územný obvod Nitra, **(10)** Okresný úrad Nové Zámky pre územný obvod Nové Zámky, **(11)** Okresný úrad Martin pre územný obvod Martin, **(12)** Okresný úrad Ružomberok pre územný obvod Ružomberok.

Uznesenie č. 1 ukladá odo dňa vyhlásenia núdzového stavu **pracovnú povinnosť** na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti zamestnancom poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti nachádzajúcich sa na území okresov v územných obvodoch, v ktorých bol vyhlásený núdzový stav. Uvedeným sa do praxe premieta ustanovenie čl. 5 ods. 3 písm. b) ústavného zákona, vy zmysle ktorého „v čase núdzového stavu možno v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas podľa závažnosti ohrozenia obmedziť základné práva a slobody a uložiť povinnosti na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území, a to najviac v rozsahu uložiť **pracovnú povinnosť** na zabezpečenie zásobovania, udržiavania pozemných komunikácií a železníc, vykonávania dopravy, prevádzkovania vodovodov a kanalizácií, výroby a rozvodu elektriny, plynu a tepla, **výkonu zdravotnej starostlivosti**, udržiavania verejného poriadku alebo na odstraňovanie vzniknutých škôd“.

Uznesením č. 1 sa odo dňa vyhlásenia núdzového stavu **zakazuje uplatňovanie práva na štrajk** osobám, ktorým bola uložená pracovná povinnosť. Predmetným zákazom sa zas do praxe premieta ustanovenie **čl. 5 ods. 3 písm. k)**, v zmysle ktorého „v čase núdzového stavu možno v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas podľa závažnosti ohrozenia obmedziť základné práva a slobody a uložiť povinnosti na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území, a to najviac v rozsahu **zakázať uplatňovanie práva na štrajk**“.

Prílohu Uznesenia č. 1 tvorí zoznam poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti, ktorých sa vyhlásený núdzový stav týka, a to: ((1) Univerzitná nemocnica Bratislava, (2) Národný ústav detských chorôb Bratislava, (3) Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a. s., Bratislava, (4) Národný onkologický ústav Bratislava, (5) Nemocnica sv. Michala, a. s., Bratislava, (6) Fakultná nemocnica Trnava, (7) Fakultná nemocnica Nitra, (8) Fakultná nemocnica s poliklinikou Nové Zámky, (9) Fakultná nemocnica Trenčín, (10) Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina, (11) Univerzitná nemocnica Martin, (12) Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok - fakultná nemocnica, (13) Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica, (14) Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Banská Bystrica, (15) Stredoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a. s., Banská Bystrica, (16) Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana Prešov, (17) Nemocnica Poprad, a. s., (18) Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie Vyšné Hágy, (19) Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, (20) Detská fakultná nemocnica Košice, (21) Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb Košice, a. s., (22) Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice).

→ Prvé rozšírenie núdzového stavu

K rozšíreniu núdzového stavu došlo **Uznesením Vlády Slovenskej republiky č. 115 z 18. marca 2020** k návrhu na rozšírenie núdzového stavu podľa **čl. 5** ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov a na rozšírenie uloženia pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a rozšírenie zákazu uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom vyhláseného uznesením vlády

Slovenskej republiky **č. 114 z 15. marca 2020**, publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom **49/2020** (ďalej len „Uznesenie č. 2“).

Vláda Uznesením č. 2 schválila rozšírenie núdzového stavu, uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a rozšírenie zákazu uplatňovania práva na štrajk. Uznesením č. 2 sa núdzový stav rozšíril z okresov v územnej pôsobnosti okresných úradov, uvedených v Uznesení č. 1 na územie **celej Slovenskej republiky**. Uznesením č. 2 sa s účinnosťou od **19. marca 2020** ukladá **pracovná povinnosť** zamestnancom subjektov uvedeným v prílohe Uznesenia č. 2: **(1)** držiteľia povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, **(2)** držiteľia povolenia na prevádzkovanie ambulancie záchranej zdravotnej služby, **(3)** držiteľia povolenia na prevádzkovanie ambulancie dopravnej zdravotnej služby, **(4)** Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, **(5)** právnické osoby a fyzické osoby, ktoré majú s Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou uzatvorenú zmluvu o zabezpečení vykonávania prehládok mŕtvych tiel, **(6)** právnické osoby a fyzické osoby, ktoré prevádzkujú pohrebnú službu **(7)** Operačné stredisko záchranej zdravotnej služby Slovenskej republiky, **(8)** Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, **(9)** regionálne úrady verejného zdravotníctva). Rovnako sa Uznesením č. 2 zamestnancom subjektov uvedených v prílohe Uznesenia č. 2 **zakazuje uplatňovať si právo na štrajk**.

Uznesením č. 2 sa teda núdzový stav, vrátane pracovnej povinnosti a zákazu štrajku rozšíril aj na **ďalšie subjekty** zdravotníckeho charakteru.

→ Druhé rozšírenie núdzového stavu

K ďalšiemu rozšíreniu núdzového stavu došlo **Uznesením Vlády Slovenskej republiky č. 169 z 27 marca 2020** k návrhu na rozšírenie núdzového stavu podľa **čl. 5** ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti v pobytových zariadeniach sociálnych služieb, ktorými sú zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia, v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a

sociálnej kurately, ktorými sú centrá pre deti a rodiny a rozšírenie zákazu uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020, publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom **64/2020** (ďalej len „Uznesenie č. 3“).

Uznesením č. 3 vláda schválila s účinnosťou od 28. marca 2020 rozšírenie núdzového stavu (1) pobytové zariadenia sociálnych služieb, ktorými sú zariadenia pre seniorov, (2) zariadenia opatrovateľskej služby, (3) domovy sociálnych služieb, (4) špecializované zariadenia, (5) zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorými sú centrá pre deti a rodiny. Zamestnancom zariadení, uvedených v predošlej vete sa Uznesením č. 3 s účinnosťou od **28. marca 2020** ukladá **pracovná povinnosť a zakazuje sa im uplatňovanie práva na štrajk**.

→ **Aktuálne uznesenia vlády k núdzovému stavu**

Na záver pre lepšiu prehľadnosť rekapitulujeme aktuálne uznesenia vlády, týkajúce sa núdzového stavu. Dňa **15. marca 2020** bol Uznesením č. 1 vyhlásený s účinnosťou od **16. marca 2020** núdzový stav pre **22 zdravotníckych zariadení**, uvedených v prílohe č. 1 Uznesenia č. 1. Následne dňa **18. marca 2020** bol Uznesením č. 2 núdzový stav s účinnosťou od **19. marca 2020** rozšírený aj na **ďalšie subjekty zdravotníckeho charakteru**. Zatiaľ najaktuálnejším je rozšírenie núdzového stavu Uznesením č. 3 z **28. marca 2020**, ktoré núdzový stav rozšírilo s účinnosťou od **28. marca 2020** aj na **subjekty, zabezpečujúce sociálnu starostlivosť**, uvedené v Uznesení č. 3. Všetky tri uznesenia vlády, týkajúce sa núdzového stavu, zaviedli **pracovnú povinnosť a zákaz uplatňovania práva na štrajk** u zamestnancov subjektov, na ktoré sa núdzový stav v zmysle

jednotlivých uznesení vlády vzťahuje. Najaktuálnejším je Uznesenie vlády SR č. 72/2020 Z. z., účinné odo dňa 08.04.2020, ktorým **vláda SR v čase od 8. apríla 2020 od 00:00 hod. do 13. apríla 2020 do 23:59 hod. obmedzila slobodu pohybu formou zákazu vychádzania okrem (i) obvyklej cesty do a zo zamestnania a cesty na výkon podnikateľskej činnosti alebo inej obdobnej činnosti, (ii) cesty v nevyhnutnom rozsahu za účelom obstarania nevyhnutných základných životných potrieb (nákup potravín, liekov a zdravotníckych prostriedkov, hygienického tovaru, kozmetiky a iného drogériového tovaru, krmív a ďalších potrieb pre zvieratá, zabezpečenie starostlivosti o deti, zabezpečenie starostlivosti o domáce zvieratá, doplnenie pohonných hmôt), (iii) cesty za účelom obstarania nevyhnutných základných životných potrieb pre inú osobu (napr. dobrovoľníctvo, susedská výpomoc) v rámci územia okresu, v prípade hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a Košíc v rámci územia mesta, (iv) cesty do zdravotníckeho zariadenia za účelom neodkladného vyšetrenia, vrátane sprevádzania blízkou osobou a príbuzným, (v) pobytu v prírode v rámci okresu, v prípade hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a Košíc v rámci územia mesta, (vi) cesty na pohreb blízkej osoby a (vii) cesty za účelom starostlivosti o blízku osobu alebo príbuzného, ktorý je na takú starostlivosť odkázaný, v rámci okresu, v prípade hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a Košíc v rámci územia mesta.**

OPRÁVNENIA A OPATRENIA ZAMESTNÁVATEĽA V MIMORIADNYCH SITUÁCIÁCH

Hlavným dôsledkom masívneho šírenia ochorenia **COVID-19** je predovšetkým zavádzanie množstva zdravotníckych postupov a prísnych hygienických opatrení. Pandémia sa však, vzhľadom na nevyhnutnosť utlmenia stykov a sociálnej interakcie, prejavuje aj v pracovnoprávných vzťahoch. Akými oprávneniami v takýchto mimoriadnych podmienkach zamestnávateľ vo vzťahu k svojim zamestnancom podľa právneho poriadku Slovenskej republiky disponuje a aké opatrenia je naopak povinný vykonať?

Základnom právnej úpravy na úseku pracovnoprávných vzťahov je zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku je to zasa zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o BOZP“).

→ Právna úprava zákona o BOZP

Zamestnávateľ je v zmysle ustanovenia § 5 ods. 1 zákona o BOZP „povinný uplatňovať všeobecné zásady prevencie pri vykonávaní opatrení nevyhnutných na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane zabezpečovania informácií, vzdelávania a organizácie práce a prostriedkov“. **Všeobecnými zásadami prevencie rozumieme v zmysle ustanovenia § 5 zákona o BOZP (A)** vylúčenie nebezpečenstva a z neho vyplývajúceho rizika, **(B)** posudzovanie rizika, ktoré nemožno vylúčiť, najmä pri výbere a počas používania pracovných prostriedkov, materiálov, látok a pracovných postupov, **(C)** vykonávanie opatrení na odstránenie nebezpečenstiev v mieste ich vzniku, **(D)** uprednostňovanie kolektívnych ochranných opatrení pred individuálnymi ochrannými opatreniami, **(E)** nahrádzanie prác, pri ktorých je riziko poškodenia zdravia, bezpečnými prácami alebo prácami, pri ktorých je menšie riziko poškodenia zdravia, **(F)** prispôsobovanie práce schopnostiam zamestnanca a technickému pokroku, **(G)** zohľadňovanie ľudských schopností, vlastností a možností najmä pri navrhovaní pracoviska, výbere pracovného prostriedku, pracovných postupov a výrobných postupov s

cieľom vylúčiť alebo zmierniť účinky škodlivých faktorov práce, namáhavej práce a jednotvárnej práce na zdravie zamestnanca, **(H)** plánovanie a vykonávanie politiky prevencie zavádzaním bezpečných pracovných prostriedkov, technológií a metód organizácie práce, skvalitňovaním pracovných podmienok s ohľadom na faktory pracovného prostredia a prostredníctvom sociálnych opatrení, **(I)** vydávanie pokynov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Povinnosťou zamestnávateľa je teda v zmysle vyššie citovaných ustanovení zákona o BOZP uplatňovať **všeobecné zásady prevencie** za účelom zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Všeobecné preventívne opatrenia, ktoré môže zamestnávateľ v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 uplatniť, sa budú líšiť aj v závislosti od druhu a charakteru práce. Všeobecne možno hovoriť predovšetkým o vyzývaní zamestnancov na **zvýšenie hygienických opatrení** na pracovisku, **eliminovať zbytočný kontakt** väčšieho počtu zamestnancov (napr. rozdelením do menších skupín), zrušiť, prípadne obmedziť **pracovné cesty do zahraničia** na nevyhnutné prípady, umožniť pracovať zamestnancom **z domu**, ak to povaha práce dovoľuje a pod. Zamestnávateľ je v zmysle ustanovenia **§ 5 ods. 1** zákona o BOZP povinný tiež zabezpečiť **dostatočné množstvo informácií** (predovšetkým opatrenia štátnych orgánov, usmernenia subjektov ako Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, hlavný hygienik Slovenskej republiky...). Zamestnávateľ je tiež povinný zabezpečiť **vzdelávanie** zamestnancov, organizovať prácu s ohľadom na prijaté opatrenia a mimoriadnu situáciu a zabezpečiť **ochranné prostriedky** (v kontexte šírenia ochorenia COVID-19 sú to predovšetkým rúška, rukavice, a podobne).

Zákon o BOZP ďalej upravuje všeobecné povinnosti zamestnávateľa v ustanovení § 6 ods. 1. Medzi všeobecné povinnosti zaradíme napr. povinnosť zamestnávateľa v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **(1)** vykonávať opatrenia so zreteľom na všetky okolnosti týkajúce sa práce a v súlade s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **(§ 6 ods. 1,**

písm. a) zákona o BOZP), (2) zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom; zohľadňovať pritom meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti a dosiahnuté vedecké a technické poznatky (§ 6 ods. 1, písm. b) zákona o BOZP), (3) určovať a zabezpečovať ochranné opatrenia, ktoré sa musia vykonať, a ak je to potrebné, určovať a zabezpečovať ochranné prostriedky, ktoré sa musia používať (§ 6 ods. 1, písm. j) zákona o BOZP) a pod.

V súvislosti s používaním osobných ochranných prostriedkov zákon o BOZP v ustanovení § 6 ods. 2 uvádza, že na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prostredníctvom osobných ochranných pracovných prostriedkov je zamestnávateľ povinný (1) vypracovať zoznam poskytovaných osobných ochranných pracovných prostriedkov na základe posúdenia rizika a hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a z pracovného prostredia, (2) bezplatne poskytovať zamestnancom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života alebo zdravia, potrebné účinné osobné ochranné pracovné prostriedky a viesť evidenciu o ich poskytnutí, (3) udržiavať osobné ochranné pracovné prostriedky v použiteľnom a funkčnom stave a dbať o ich riadne používanie.

→ Právna úprava Zákonníka práce

Dôležitým zdrojom právnej úpravy oprávnení a opatrení zamestnávateľa v situáciách, kedy sa na pracovisku vyskytnú mimoriadne podmienky je okrem zákona o BOZP aj Zákonník práce. Zákonník práce upravuje už vo svojich základných zásadách povinnosť zamestnávateľa robiť opatrenia v záujme ochrany života a zdravia zamestnancov pri práci (čl. 8 Zákonníka práce).

Zákonník práce v ustanovení § 47 ods. 3 ustanovuje, že zamestnávateľ nesmie posudzovať ako nesplnenie povinnosti, ak zamestnanec odmietne vykonať prácu alebo splniť pokyn, ktoré (A) sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi alebo s dobrými mravmi, (B) bezprostredne a vážne ohrozujú život alebo zdravie zamestnanca alebo iných osôb.

V kontexte šírenia prenosných chorôb je zamestnávateľ v zmysle ustanovenia § 55 ods. 2, písm. c) Zákonníka práce povinný preradiť zamestnanca na inú prácu **ak je to nevyhnutné**

podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva v záujme ochrany zdravia iných osôb pred prenosnými chorobami. Podľa ustanovenia § 55 ods. 3 Zákonníka práce: „ak nemožno dosiahnuť účel preradenia podľa odseku 2 preradením zamestnanca v rámci pracovnej zmluvy, môže zamestnávateľ preradiť zamestnanca v týchto prípadoch po dohode aj na prácu iného druhu, ako bol dohodnutý v pracovnej zmluve“. Ustanovenie § 55 ods. 4 Zákonníka práce ďalej uvádza: „zamestnávateľ môže preradiť zamestnanca aj bez jeho súhlasu na čas nevyhnutnej potreby na inú prácu, ako bola dohodnutá, ak je to potrebné na odvrátenie mimoriadnej udalosti alebo na zmiernenie jej bezprostredných následkov“.

→ Zahraniczne pracovne cesty

Jedným z opatrení, ktoré je vhodné v súvislosti so šírením prenosnej choroby zo strany zamestnávateľa vykonať je aj **zrušenie/obmedzenie zahraničných pracovných ciest**. Podľa ustanovenia § 57 ods. 1 Zákonníka práce „zamestnávateľ môže zamestnanca vyslať na pracovnú cestu mimo obvodu obce pravidelného pracoviska alebo bydliska zamestnanca na nevyhnutne potrebné obdobie len s jeho súhlasom. To neplatí, ak vyslanie na pracovnú cestu vyplýva priamo z povahy dohodnutého druhu práce alebo miesta výkonu práce alebo ak možnosť vyslania na pracovnú cestu je dohodnutá v pracovnej zmluve. Na pracovnej ceste zamestnanec vykonáva prácu podľa pokynov vedúceho zamestnanca, ktorý ho na pracovnú cestu vyslal“. **Zákonník práce teda neukladá zamestnávateľovi obmedzenia vysielania zamestnancov na pracovné cesty v súvislosti s mimoriadnymi okolnosťami, ako napríklad šírenie prenosného ochorenia. Zamestnávateľ by však mal s ohľadom na vyššie citované ustanovenie § 5 zákona o BOZP, brať do úvahy cestovné odporúčania Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a opatrenia ďalších relevantných orgánov a subjektov a zväžiť v záujme ochrany zdravia zamestnancov pracovné cesty, predovšetkým do najviac ohrozených oblastí.**

Šírenie ochorenia COVID-19 sa negatívne dotýka nielen zdravia, ale aj ekonomických ukazovateľov vo väčšine krajín svetového spoločenstva. Jedným z následkov môže byť aj nedostatok práce,

v dôsledku čoho zamestnávateľ nemôže pridelovať zamestnancovi pracovné úlohy. Jedným zo spôsobov ako uvedenú situáciu riešiť je **dočasné pridelenie zamestnanca**. Podľa ustanovenia **§ 58 ods. 1** Zákonníka práce „zamestnávateľ alebo agentúra dočasného zamestnávania podľa osobitného predpisu sa môže so zamestnancom v pracovnom pomere písomne **dohodnúť, že ho dočasne pridelí na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi**“.

Užívateľský zamestnávateľ je v zmysle zákona právnická osoba alebo fyzická osoba, ku ktorej zamestnávateľ alebo agentúra dočasného zamestnávania podľa osobitného predpisu dočasne pridelí na výkon práce zamestnanca v pracovnom pomere. V zmysle ustanovenia **§ 58 ods. 6** Zákonníka práce „dočasné pridelenie možno dohodnúť najdlhšie na **24 mesiacov**. Dočasné pridelenie zamestnanca k tomu istému užívateľskému zamestnávateľovi možno predĺžiť alebo opätovne dohodnúť v rámci 24 mesiacov najviac štyrikrát; to platí aj v prípade dočasného pridelenia zamestnanca iným zamestnávateľom alebo inou agentúrou dočasného zamestnávania k tomu istému užívateľskému zamestnávateľovi.“

→ Zmena rozvrhu pracovného času

Ďalším opatrením, ktoré môže zamestnávateľ v záujme zabezpečenia ochrany zdravia zamestnancov (za účelom zníženia počtu osôb na pracovisku v určitom čase) urobiť je **zmena rozvrhu pracovného času**. Zamestnávateľ je však v zmysle ustanovenia **§ 90 ods. 9** Zákonníka práce rozvrhnutie pracovného času povinný oznámiť zamestnancovi najmenej týždeň vopred s platnosťou najmenej na týždeň.

Zamestnávateľ je v kontexte aktuálnej situácie oprávnený **skrátit'** zamestnancovi zákonne garantovaný **nepretržitý denný odpočinok**. Zamestnanec ma totiž v zmysle ustanovenia **§ 92 ods. 1** právo **na minimálny odpočinok medzi koncom jednej a začiatkom druhej zmeny v trvaní 12 po sebe nasledujúcich hodín** v priebehu 24 hodín a ak je zamestnancom mladistvý aspoň 14 hodín v priebehu 24 hodín. Tento odpočinok však môže zamestnávateľ v zmysle ustanovenia **§ 92 ods. 2** Zákonníka práce **skrátit' až na osem hodín** zamestnancovi staršiemu ako 18 rokov okrem iného aj pri **mimoriadnych udalostiach**. Mimoriadnou udalosťou je podľa

ustanovenia **§ 3 ods. 2 písm. d)** zákona č. 42/1994 Zb. o civilnej ochrane ľudstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o civilnej ochrane“) **ohrozenie verejného zdravia II. stupňa**. Ohrozenie verejného zdravia II. stupňa v zmysle ustanovenia **§ 48 ods. 2, písm. a)** zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov „nastáva ak je potrebné prijať opatrenia podľa osobitného predpisu (zákon o civilnej ochrane) **pri výskyte prenosného ochorenia**, podozrení na prenosné ochorenie alebo podozrení na úmrtie na prenosné ochorenie nad predpokladanú úroveň.“

Ďalším opatrením, ktoré môže zamestnávateľ v záujme ochrany zdravia zamestnancov v čase šírenia prenosného ochorenia vykonať je **umožniť pracovať zamestnancom z domu**. Uvedenému inštitútu sa budeme venovať v osobitnom príspevku. Aktuálnym opatrením, súvisiacim s pandemiou ochorenia COVID-19, je aj karanténa, ktorá sa môže v určitých prípadoch dotknúť aj zamestnancov. Problematike karanténnych opatrení bude rovnako venovaný samostatný článok.

Vo všeobecnosti upravujú opatrenia zamestnávateľov na zabezpečenie ochrany života a zdravia zamestnancov aj ustanovenie **§ 147 ods. 1 a ustanovenie § 148 ods. 1** Zákonníka práce. „Zamestnávateľ je v rozsahu svojej pôsobnosti **povinný sústavne zaisťovať bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri práci a na ten účel vykonávať potrebné opatrenia** vrátane zabezpečovania prevencie, potrebných prostriedkov a vhodného systému na riadenie ochrany práce. Zamestnávateľ je povinný zlepšovať úroveň ochrany práce vo všetkých činnostiach a prispôbovať úroveň ochrany práce meniacim sa skutočnostiam“ (**§ 147 ods. 1** Zákonníka práce). Zamestnanci majú právo na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na informácie o nebezpečenstvách vyplývajúcich z pracovného procesu a pracovného prostredia a o opatreniach na ochranu pred ich účinkami. Zamestnanci sú povinní pri práci dbať o svoju bezpečnosť a zdravie a o bezpečnosť a zdravie osôb, ktorých sa ich činnosť týka“ (**§ 148 ods. 1** Zákonníka práce). Právna úprava pracovnoprávných vzťahov v kontexte aktuálnej situácie šíriacej sa pandémie je obsahom ďalších článkov.

PRÁVNÁ ÚPRAVA OSOBITNÝCH USTANOVENÍ ZÁKONNÍKA PRÁCE V MIMORIADNEJ SITUÁCII A ĎALŠÍCH PREKÁŽOK NA STRANE ZAMESTNÁVATEĽA

Ochorenie **COVID-19**, ktoré v dôsledku rozsiahleho šírenia po celom svete dosiahlo status pandémie, výrazným spôsobom zasahuje nielen do osobného, ale aj pracovného života takmer každého človeka. Stav pandémie predstavuje aj v prípade pracovnoprávných vzťahov mimoriadnu situáciu, ktorá do značnej miery modifikuje vzťahy medzi zamestnávateľmi a zamestnancami.

→ Osobitné ustanovenia Zákonníka práce

V prvom rade považujeme za nevyhnutné uviesť, že **Národná rada SR schválila zákon č. 66/2020 Z. z.**, ktorým sa **dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce** v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony. Novela Zákonníka práce **nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov, a to dňa 04. apríla 2020.**

Predmetnou novelou sa **do Zákonníka práce** inkorporovala **nová jedenásta časť**, pričom dovtedajšia jedenásta časť sa označila ako dvanásta časť.

Nová jedenásta časť Zákonníka práce **upravuje osobitné ustanovenia v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu.**

Podľa nového ust. § 250b v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a počas dvoch mesiacov po ich odvolaní **platia všetky ustanovenia prvej časti až desiatej časti Zákonníka práce**, avšak **s určitými odchýlkami.**

Počas účinnosti opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení alebo opatrenia pri ohrození verejného zdravia nariadených príslušným orgánom podľa osobitného predpisu **(i)** zamestnávateľ je oprávnený nariadiť výkon práce z domácnosti zamestnanca, ak to dohodnutý druh práce umožňuje, **(ii)** zamestnanec má právo na vykonávanie práce zo svojej domácnosti, ak to dohodnutý druh práce umožňuje a na strane zamestnávateľa nie sú vážne prevádzkové dôvody, ktoré neumožňujú výkon práce z domácnosti.

Rozvrhnutie pracovného času je zamestnávateľ povinný zamestnancovi **oznámiť najmenej dva dni vopred**, ak sa so zamestnancom nedohodne na kratšej dobe, a s platnosťou najmenej na týždeň.

Čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi najmenej sedem dní vopred, a ak ide o nevyčerpanú dovolenku podľa ust. § 113 ods. 2, najmenej dva dni vopred. Toto obdobie môže byť skrátené so súhlasom zamestnanca.

Zamestnávateľ ospravedlní neprítomnosť zamestnanca v práci aj počas jeho **dôležitej osobnej prekážky v práci**, ktorou je karanténne opatrenie alebo izolácia; za tento čas **nepatrí zamestnancovi náhrada mzdy**, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Zamestnanec, ktorý má dôležitú osobnú prekážku v práci z dôvodu karanténneho opatrenia, izolácie, osobného a celodenného ošetrovania chorého člena rodiny podľa osobitného predpisu alebo osobnej a celodennej starostlivosti o fyzickú osobu podľa osobitného predpisu, sa na účely § 64 (ktorý upravuje zákaz výpovede, kedy zamestnávateľ nesmie dať zamestnancovi výpoveď v ochrannej dobe) posudzuje ako **zamestnanec, ktorý je uznaný dočasne za práceneschopného**. Zamestnanec, ktorý sa vráti do práce po skončení izolácie, osobného a celodenného ošetrovania chorého člena rodiny podľa osobitného predpisu alebo osobnej a celodennej starostlivosti o fyzickú osobu podľa osobitného predpisu, sa na účely § 157 ods. 3 (ktoré stanovuje, že zamestnávateľ je povinný zaradiť takého zamestnanca na pôvodnú prácu a pracovisko) **posudzuje ako zamestnanec, ktorý sa vráti do práce po skončení dočasnej pracovnej neschopnosti.**

Ak zamestnanec nemôže vykonávať prácu celkom alebo z časti **pre zastavenie alebo obmedzenie činnosti zamestnávateľa** na základe rozhodnutia príslušného orgánu alebo pre zastavenie alebo obmedzenie činnosti zamestnávateľa ako dôsledku vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu, **ide o prekážku v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume 80 % jeho**

priemerného zárobku, najmenej však v sume minimálnej mzdy; ustanovenie § 142 ods. 4 tým nie je dotknuté. Tieto skutočnosti sa nevzťahujú na zamestnancov subjektov hospodárskej mobilizácie, v ktorých bola uložená pracovná povinnosť.

→ Ďalšie prekážky na strane zamestnávateľa

Pokiaľ o ďalšiu, a to štandardnú právnu úpravu prekážok na strane zamestnávateľa, je potrebné poukázať na ustanovenie § 142 Zákonníka práce v znení neskorších predpisov.

Ak zamestnanec nemôže vykonávať prácu pre prechodný nedostatok spôsobený poruchou na strojom zariadení, v dodávke surovín alebo pohonnej sily, chybnými pracovnými podkladmi alebo inými podobnými prevádzkovými príčinami (prestoje) a nebol po dohode preradený na inú prácu, patrí mu náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku (§ 142 ods. 1 Zákonníka práce).

Ak zamestnanec nemohol vykonávať prácu pre nepriaznivé poveternostné vplyvy, poskytne mu zamestnávateľ náhradu mzdy najmenej 50 % jeho priemerného zárobku (§ 142 ods. 2 Zákonníka práce).

Ak nemohol zamestnanec vykonávať prácu pre **iné prekážky na strane zamestnávateľa**, ako sú uvedené v odsekoch 1 a 2, zamestnávateľ mu poskytne náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku (§ 142 ods. 3 Zákonníka práce).

Ak zamestnávateľ vymedzil v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov vážne prevádzkové dôvody, pre ktoré zamestnávateľ nemôže zamestnancovi pridelať prácu, ide o prekážku v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume určenej dohodou **najmenej 60 % jeho priemerného zárobku**. Dohodu podľa predošlej vety nemožno nahradiť rozhodnutím zamestnávateľa (§ 142 ods. 4 Zákonníka práce).

Uvedená prekážka na strane zamestnávateľa podľa ustanovenia § 142 ods. 3 Zákonníka práce vzniká v kontexte aktuálnej situácie **napr. ak zamestnávateľ z preventívnych, či ekonomických dôvodov uzatvorí svoju prevádzku** a nemôže teda zamestnancovi pridelať prácu. **V uvedených prípadoch patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku, prípadne v sume najmenej 60 % jeho**

priemerného zárobku, ak zamestnávateľ vymedzil v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov vážne prevádzkové dôvody, pre ktoré zamestnávateľ nemôže zamestnancovi pridelať prácu.

→ Povinné čerpanie dovolenky

Jednou z možností zamestnávateľa je **nariadenie čerpania dovolenky**. V zmysle ustanovenia § 111 ods. 2 a ods. 3 Zákonníka práce: „zamestnávateľ môže po dohode so zástupcami zamestnancov určiť **hromadné čerpanie dovolenky**, ak je to nevyhnutné z prevádzkových dôvodov“ (§ 111 ods. 2 Zákonníka práce). „Hromadné čerpanie dovolenky podľa odseku 2 nesmie byť určené na viac ako dva týždne, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak ide o vážne prevádzkové dôvody, ktoré sa zamestnancom oznámia najmenej šesť mesiacov vopred, môže byť hromadné čerpanie dovolenky určené na tri týždne“ (§ 111 ods. 3 Zákonníka práce).

Zákonník práce ďalej v § 111 ods. 5 ustanovuje: „ak sa poskytuje dovolenka v niekoľkých častiach, musí byť aspoň jedna časť najmenej dva týždne, ak sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodne inak. Čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi aspoň 14 dní vopred. Toto obdobie môže byť výnimočne skrátené so súhlasom zamestnanca“.

V zmysle uvedeného musí teda zamestnávateľ oznámiť zamestnancovi povinné čerpanie dovolenky **aspoň 14 dní vopred**, prípadne aj neskôr, avšak **len výnimočne a so súhlasom zamestnanca**. V prípade hromadného čerpania dovolenky, môže toto trvať maximálne **dva týždne**, pričom rovnako musí byť zamestnancovi oznámené **aspoň 14 dní vopred**. Hromadné čerpanie dovolenky oznámené zamestnancom najmenej **6 mesiacov** vopred môže byť určené až na **tri týždne**.

Zamestnávateľ môže tiež umožniť zamestnancovi čerpať **náhradné voľno za prácu nadčas** v zmysle ustanovenia § 121 ods. 2 a 3 Zákonníka práce, či **náhradné voľno za prácu vo sviatok** v zmysle ustanovenia § 122 ods. 2 Zákonníka práce.

→ Pracovné voľno

Ďalšou možnosťou ako riešiť situáciu s nedostatkom práce alebo preventívnymi

opatreniami je poskytnúť zamestnancovi **pracovné voľno s náhradou mzdy**. Podľa ustanovenia **§ 141 ods. 3** Zákonníka práce zamestnávateľ môže poskytnúť zamestnancovi **(A)** ďalšie pracovné voľno z dôvodov podľa **§ 141 ods. 2** s náhradou mzdy alebo bez náhrady mzdy, **(B)** pracovné voľno z iných dôvodov ako podľa odseku 2 s náhradou mzdy alebo bez náhrady mzdy, **(C)** pracovné voľno na žiadosť zamestnanca s náhradou mzdy alebo bez náhrady mzdy, **(D)** pracovné voľno s náhradou mzdy, ktoré si zamestnanec odpracuje.

V prípade aktuálnej pandémie je možné použiť dôvody podľa písmen (B) až (D), teda pracovné voľno z iných dôvodov ako upravuje ustanovenie **§ 141 ods. 2** Zákonníka práce (ustanovenie **§ 141 ods. 2** Zákonníka práce upravuje napr. ošetrovanie zamestnanca v zdravotníckom zariadení, a podobne), pracovné voľno na žiadosť zamestnanca s alebo bez náhrady mzdy alebo pracovné voľno s náhradou, ktoré si ale následne zamestnanec odpracuje.

Vo vzťahu k **práci nadčas** v kontexte so šírením ochorenia COVID-19 je potrebné spomenúť ustanovenie **§ 97 ods. 8, písm. b)** Zákonníka práce, v zmysle ktorého do počtu hodín najviac prípustnej práce nadčas v roku (150 hodín/100 hodín pri zamestnancoch vykonávajúcich zdravotnícke povolanie) **sa nezahŕňa práca nadčas**, za ktorú zamestnanec dostal náhradné voľno, alebo ktorú vykonával **pri mimoriadnych udalostiach** podľa osobitného predpisu, kde hrozilo nebezpečenstvo ohrozujúce život, zdravie alebo škody veľkého rozsahu podľa osobitného predpisu. Mimoriadnou udalosťou je podľa ustanovenia **§ 3 ods. 2 písm. d)** zákona č. 42/1994 Zb. o civilnej ochrane ľuďstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o civilnej ochrane“) ohrozenie verejného zdravia II. stupňa. Ohrozenie verejného zdravia II. stupňa v zmysle ustanovenia **§ 48 ods. 2, písm. a)** zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov „nastáva ak je potrebné prijať opatrenia podľa osobitného predpisu (zákon o civilnej ochrane) pri výskyte **prenosného ochorenia**, podozrení na prenosné ochorenie alebo podozrení na úmrtie na prenosné ochorenie nad predpokladanú úroveň“.

→ Práca z domu

V závislosti od charakteru práce prichádza

v mimoriadnych prípadoch do úvahy aj možnosť nechať **pracovať zamestnancov z domu**. V zmysle ustanovenia **§ 52 ods. 1** Zákonníka práce pojmy **domácka práca a telepráca** predstavujú pracovný pomer zamestnanca, ktorý vykonáva prácu pre zamestnávateľa podľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve **doma alebo na inom dohodnutom mieste** (ďalej len „domácka práca“) alebo vykonáva prácu pre zamestnávateľa podľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve doma alebo na inom dohodnutom mieste **s použitím informačných technológií** (ďalej len „telepráca“) v pracovnom čase, ktorý si sám rozvrhuje. Podľa **§ 52 ods. 5** Zákonníka práce sa však za domácku prácu alebo telepracu nepovažuje práca, ktorú zamestnanec vykonáva príležitostne alebo za mimoriadnych okolností so súhlasom zamestnávateľa alebo po dohode s ním doma alebo v inom ako zvyčajnom mieste výkonu práce za predpokladu, že druh práce, ktorý zamestnanec vykonáva podľa pracovnej zmluvy, to umožňuje.

→ Prekážky na strane zamestnanca

V situácii šírenia prenosného ochorenia nie je vylúčená ani neprítomnosť zamestnanca na pracovisku z dôvodu existencie niektorej z **prekážok na strane zamestnanca**. V zmysle ustanovenia **§ 141 ods. 1** Zákonníka práce zamestnávateľ ospravedlní neprítomnosť zamestnanca v práci počas jeho dočasnej pracovnej neschopnosti pre chorobu alebo úraz, materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, **karantény**, osobného a celodenného ošetrovania chorého člena rodiny podľa osobitného predpisu, osobnej a celodennej starostlivosti o fyzickú osobu podľa osobitného predpisu a počas obdobia, kedy sa osoba, ktorá sa inak stará o dieťa mladšie ako desať rokov veku, podrobila vyšetreniu alebo ošetrovaniu v zdravotníckom zariadení, ktoré nebolo možné zabezpečiť mimo pracovného času zamestnanca. Za tento čas nepatrí zamestnancovi náhrada mzdy, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

→ Karanténa

Ospravedlnenou neprítomnosťou zamestnanca bez náhrady mzdy je teda (1) dočasná pracovná neschopnosť pre chorobu alebo úraz, **(2)** materská a rodičovská dovolenka, **(3) karanténa**, **(4)** osobné a celodenné ošetrovanie chorého člena rodiny, **(5)** osobná starostlivosť o fyzickú osobu počas obdobia, kedy sa osoba, ktorá sa inak stará o dieťa mladšie ako desať rokov veku, podrobila vyšetreniu

alebo ošetrovaní v zdravotníckom zariadení, ktoré nebolo možné zabezpečiť mimo pracovného času zamestnanca. V uvedených prípadoch prekážok na strane zamestnanca síce zamestnancovi nepatrí náhrada mzdy, avšak v kontexte zákona č. **63/2020 Z. z. (ďalej len „novela“)**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. **461/2003 Z. z.** o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony môže zamestnancovi vzniknúť nárok na **nemocenské, či ošetrovné**.

Nariadená karanténa je pravdepodobne jednou z najaktuálnejších prekážok na strane zamestnanca. V zmysle ustanovenia § 144 ods. 1 a ods. 2 Zákonníka práce ak je prekážka v práci zamestnancovi vopred známa, je povinný včas požiadať zamestnávateľa o poskytnutie pracovného voľna. Inak je zamestnanec povinný upovedomiť zamestnávateľa o prekážke v práci a o jej predpokladanom trvaní bez zbytočného odkladu. Zamestnanec je povinný preukázať zamestnávateľovi prekážku v práci. Príslušné zariadenie je povinné potvrdiť mu doklad o existencii prekážky v práci a jej trvaní.

Z uvedeného je zrejmé, že karanténu zaraďujeme podľa ustanovenia § 141 ods. 1 Zákonníka práce medzi dôležité osobné prekážky v práci na strane zamestnanca. V prípade nariadenia karantény je teda zamestnanec v zmysle ustanovenia **§ 144** Zákonníka práce povinný zamestnanca upovedomiť o nariadenej karanténe a jej predpokladanom trvaní bez zbytočného odkladu. Zamestnanec je ďalej povinný túto prekážku zamestnávateľovi preukázať.

Podľa novelou zmeneného ustanovenia **§ 33 ods. 1** zákona o sociálnom poistení „zamestnanec a povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba majú nárok na **nemocenské**, ak boli pre chorobu alebo úraz

uznaní za **dočasne práceneschopných** na výkon zárobkovej činnosti alebo ak im bolo nariadené **karanténne opatrenie alebo izolácia** (ďalej len „dočasná pracovná neschopnosť“). V zmysle prechodného ustanovenia počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 **§ 293er ods. 1 a ods. 2** zákona o sociálnom poistení: „zamestnancovi, ktorý bol v čase trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 (ďalej len „krízová situácia“) uznaný za dočasne práceneschopného z dôvodu nariadenia karanténneho opatrenia alebo izolácie, vzniká nárok na nemocenské od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti. Na zamestnanca podľa prvej vety sa ustanovenie **§ 37 ods. 2** zákona o sociálnom poistení nepoužije“ (**§ 293er ods. 1** zákona o sociálnom poistení). Výška nemocenského povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činne osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby, ktorá v čase trvania krízovej situácie bola uznaná za dočasne práceneschopnú z dôvodu nariadenia **karanténneho opatrenia alebo izolácie** je 55 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa **§ 55** zákona o sociálnom poistení alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určeného podľa **§ 57** zákona o sociálnom poistení“ (**§ 293er ods. 2** zákona o sociálnom poistení).

V súvislosti s karanténou odkazujeme aj na Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia zo dňa **18. marca 2020**, ktorým sa nariaďuje osobám prichádzajúcim zo zahraničia na územie Slovenskej republiky **povinná 14 dňová karanténa**, ako aj ďalšie aktuálne účinné opatrenie, ktorým sa nariaďuje povinná karanténa v štátnom karanténnom zaradení pre osoby prichádzajúce zo zahraničia.

PRÁVNA ÚPRAVA OPATRENÍ PRE OCHRANU VEREJNÉHO ZDRAVIA A PRÁVOMOCI ŠTÁTNYCH ORGÁNOV

Aktuálne globálne šírenie prenosného ochorenia **COVID-19**, známeho aj ako korona vírus si z dôvodu rýchleho a jednoduchého prenosu z človeka na človeka vyžaduje množstvo opatrení, ktoré majú zabezpečiť ochranu verejného zdravia. Jedná sa predovšetkým o opatrenia hygienického charakteru. Aká je právna úprava opatrení, na ochranu verejného zdravia, aké kompetencie majú v predmetnej oblasti štátne orgány a akými podmienkami sa riadi povinná karanténa?

→ Právna úprava na úseku ochrany verejného zdravia

Právnu úpravu na úseku **ochrany verejného zdravia tvorí predovšetkým zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore, rozvoji verejného zdravia** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane verejného zdravia“). **Verejným zdravím rozumieme v zmysle ustanovenia § 2 ods. 1, písm. b) zákona o ochrane verejného zdravia úroveň zdravia spoločnosti, ktorá zodpovedá úrovni poskytovanej zdravotnej starostlivosti, ochrany a podpory zdravia a ekonomickej úrovni spoločnosti.**

Prenosným ochorením je zasa v zmysle ustanovenia § 2 ods. 1, písm. k) zákona o ochrane verejného zdravia choroba vyvolaná biologickým faktorom, ktorý je schopný vyvolať individuálnu alebo hromadnú infekciu, ochorenie alebo otravu u ľudí. Zákon o ochrane verejného zdravia vo svojom ustanovení **§ 2 ods. 1, písm. n)** upravuje tiež pojem karanténne opatrenia, ktorými sú karanténa, zvýšený zdravotný dozor a lekársky dohľad.

→ Orgány verejného zdravotníctva

Orgánmi verejného zdravotníctva sú podľa ustanovenia § 3 ods. 1 zákona o ochrane verejného zdravia (1) Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), (2) Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „úrad verejného zdravotníctva“), (3) regionálne úrady verejného zdravotníctva, (4) Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, (5) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, (6) Ministerstvo dopravy, výstavby

a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, (7) Slovenská informačná služba.

→ Právomoci Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky

Ministerstvo v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o ochrane verejného zdravia (A) určuje zásadné smery a priority štátnej zdravotnej politiky na úseku verejného zdravia a predkladá ich na schválenie vláde Slovenskej republiky, **(B)** koordinuje spoluprácu ústredných orgánov štátnej správy a medzinárodnú spoluprácu na úseku verejného zdravia, **(C)** je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje úrad verejného zdravotníctva, **(D)** v súlade so súčasnými poznatkami vedy o vplyve fyzikálnych, chemických a biologických faktorov na verejné zdravie ustanovuje limity a hodnoty prípustnej záťaže týmito faktormi, **(E)** vytvára podmienky na integráciu a koordináciu informačných systémov o verejnom zdraví, **(F)** schvaľuje zriaďovanie národných referenčných centier a vedie register národných referenčných centier, **(G)** nariaďuje opatrenia podľa **§ 12 ods. 7** zákona o ochrane verejného zdravia, **(H)** určuje smery vzdelávania v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia, **(I)** metodicky usmerňuje výkon štátneho zdravotného dozoru, **(J)** kontroluje výkon verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Ministerstvo ďalej podľa ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o ochrane verejného zdravia navrhuje Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zmenu a doplnenie (A) zoznamu chorôb z povolania, (B) chorôb a stavov, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť, (C) percentuálnej miery poklesu zárobkovej činnosti podľa druhu zdravotného postihnutia orgánov a systémov.

V kontexte aktuálnej situácie šíriacej sa pandémie má v oblasti opatrení pre ochranu verejného zdravia výrazné postavenie práve **úrad verejného zdravotníctva**. Úrad verejného zdravotníctva je v zmysle ustanovenia **§ 5 ods. 1** zákona o ochrane verejného zdravia rozpočtovou organizáciou štátu s pôsobnosťou pre územie Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, ktorá je zapojená finančnými

vzťahmi na rozpočet ministerstva. Úrad verejného zdravotníctva riadi a za jeho činnosť zodpovedá hlavný hygienik Slovenskej republiky (ďalej len „hlavný hygienik“), ktorý je zároveň vedúcim služobného úradu. Hlavného hygienika vymenúva a odvoláva na návrh ministra zdravotníctva Slovenskej republiky vedúci služobného úradu ministerstva.

Úrad verejného zdravotníctva v zmysle ustanovenia § 5 ods. 4, písm. k) zákona o ochrane verejného zdravia nariaďuje opatrenia na predchádzanie ochoreniam podľa § 12 zákona o ochrane verejného zdravia a opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia podľa § 48 ods. 4 zákona o ochrane verejného zdravia, ak ich treba vykonať v rozsahu presahujúcom územnú pôsobnosť regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

→ Opatrenia na predchádzanie ochoreniam

Opatrenia na predchádzanie ochoreniam sú v zmysle ustanovenia § 12 ods. 1 zákona o ochrane verejného zdravia (A) opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení, (B) opatrenia na predchádzanie vzniku iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a na ich obmedzenie, (C) opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie. Opatreniami na predchádzanie vzniku a šírenia prenosných ochorení (bod (A) predošlej vety) sú v zmysle ustanovenia § 12 ods. 2 zákona o ochrane verejného zdravia (1) opatrenia na ochranu Slovenskej republiky pred zavlečením prenosných ochorení, (2) hlásenie prenosného ochorenia a podozrenia na závažné alebo rýchlo sa šíriace prenosné ochorenie, (3) odber vzoriek biologického materiálu od ľudí a vzoriek pitnej vody a vzoriek vody z vody určenej na kúpanie, z vody prírodného kúpaliska a z vody umelého kúpaliska, vrátane odberu vzoriek potravín a hotových pokrmov, kozmetických výrobkov a vzoriek pracovného prostredia a vnútorného prostredia budov na zisťovanie ich zdravotnej bezpečnosti, na vykonávanie laboratórneho určovania pôvodcov prenosných ochorení vrátane zisťovania citlivosti na antimikróbne látky, (4) osobitné a mimoriadne očkovanie, očkovanie pri úrazoch, poraneniach a nehojajúcich sa ranách, očkovanie pred cestou do zahraničia, očkovanie osobitných skupín obyvateľstva, (5) dezinfekcia a

regulácia živočíšnych škodcov, (6) izolácia v domacom prostredí alebo v zdravotníckom zariadení, prípadne inom určenom zariadení, zvýšený zdravotný dozor, lekársky dohľad, karanténne opatrenia, (7) opatrenia na zabránenie šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí, (8) zákaz alebo obmedzenie výkonu povolania u osôb chorých na prenosné ochorenie alebo podozrivých z takého ochorenia, (9) zákaz alebo obmedzenie používania pitnej vody, ktorá nie je zdravotne bezpečná, (10) zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody vo vode určenej na kúpanie, (11) zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v prírodnom kúpalisku a na kvalitu vody v umelom kúpalisku, (12) zabezpečenie dostatočného množstva zdravotne bezpečnej pitnej vody, (13) opatrenia zakazujúce alebo obmedzujúce hromadné podujatia, (14) zákaz činnosti alebo prevádzky, (15) zákaz používania zdraviu škodlivých potravín, pokrmov a nápojov, (16) zvýšenie rozsahu monitorovania alebo početnosti monitorovania ukazovateľov kvality pitnej vody alebo doplnenie monitorovania ukazovateľov kvality pitnej vody.

Zákon o ochrane verejného zdravia ďalej v ustanovení § 48 ods. 4 ustanovuje: úrad verejného zdravotníctva alebo regionálny úrad verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia, ak v ustanovení § 48 ods. 5 zákona o ochrane verejného zdravia nie je ustanovené inak, nariaďuje opatrenia, ktorými sú: (A) hygienická očista osôb a dekontaminácia terénu, budov, materiálu a dopravných prostriedkov, (B) zákaz výroby, úpravy, úschovy, dopravy, dovozu, predaja a iného nakladania s vecami, ktorými sa môžu šíriť ochorenia u ľudí, prípadne príkaz na ich neškodné odstránenie, (C) zákaz alebo obmedzenie styku časti obyvateľstva s ostatným obyvateľstvom pri hromadnom výskyte závažného ochorenia, (D) zákaz alebo obmedzenie hromadných podujatí, (E) zákaz alebo obmedzenie prevádzky zariadení, v ktorých dochádza k zhromažďovaniu osôb, (F) zákaz používania vody a predmetov podozrivých z kontaminácie a regulácia spotreby vody, (G) zákaz používania potravín, pokrmov alebo nápojov v zariadeniach spoločného stravovania, (H) varovné označenie objektov, ak sa na ne vzťahujú opatrenia podľa písmen a) až g) ustanovenia § 48 ods. 4 zákona o ochrane verejného zdravia, (I) profylaxia,

(J) mimoriadny režim prevádzkovania kolektívnych zariadení, (K) odber a transport biologického materiálu, (L) výdaj a používanie špeciálnych osobných ochranných pracovných pomôcok, (M) bezpečná likvidácia kontaminovaného materiálu, (N) nútená izolácia osôb chorých na prenosné ochorenie, ktoré odmietajú nariadené opatrenie podľa § 12 ods. 2 písm. f) zákona o ochrane verejného zdravia, (O) vykonanie dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov, (P) **vyčlenenie lôžok na zabezpečenie ústavnej zdravotnej starostlivosti zvýšenému počtu chorých a pri závažných infekciách na zabezpečenie izolácie osôb podozrivých z ochorenia a podozrivých z nákazy počas maximálneho inkubačného času ochorenia**, (Q) osobitná manipulácia s mŕtvymi, vyčlenenie miest a určenie spôsobu pochovávaní zvýšeného počtu zomretých.

V zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o riadení štátu“) vláda Slovenskej republiky zriaďuje **ústredný krízový štáb**, ktorý koordinuje činnosť orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a ďalších zložiek určených na riešenie krízovej situácie v období krízovej situácie. Predsedom ústredného krízového štábu je minister vnútra Slovenskej republiky. **Krízovou situáciou** mimo času vojny a vojnového stavu je v zmysle ustanovenia § 2 písm. a) zákona o riadení štátu obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v ústavnom zákone alebo osobitnom zákone na jej riešenie vyhlásiť výnimočný stav, **núdzový stav alebo mimoriadnu situáciu**.

→ Opatrenia úradu verejného zdravotníctva

Úrad verejného zdravotníctva s ohľadom na aktuálnu situáciu vydáva viacero opatrení, ktorých účelom je zabezpečenie ochrany verejného zdravia. Z opatrení a rozhodnutí úradu verejného zdravotníctva, vydaných v reakcii na šírenie ochorenia COVID-19 vyberáme niekoľko najdôležitejších. Úrad verejného zdravotníctva vydal **(1) Informáciu k zákazu organizovať a usporadúvať hromadné podujatia** športovej, kultúrnej, spoločenskej, či inej povahy zo dňa **11. marca 2020**, ako reakciu na **Zákaz organizovať**

a usporadúvať hromadné podujatia športovej, kultúrnej, spoločenskej, či inej povahy po dobu 14 dní, ktorý s účinnosťou od **10. marca 2020 vydal Ústredný krízový štáb**, **(2)** Opatrenie úradu verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia zo dňa **12. marca 2020**, ktorým sa **zakázala prevádzka niektorých zariadení** (napr. wellness centrá, cukrárne, bary, prírodné a umelé kúpaliská...), **(3)** Opatrenie úradu verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia zo dňa **15. marca 2020**, ktorým sa s účinnosťou od **16. marca 2020** uzatvorili na **14 dní** všetky maloobchodné prevádzky a prevádzky poskytujúce služby (s výnimkou potravín, lekární, drogérií, čerpacích staníc...), **(4)** Opatrenie úradu verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia zo dňa **19. marca 2020**, ktorým sa osobám vracajúcim sa zo zahraničia uložila povinnosť **14 dňovej karantény** po návrate zo zahraničia, **(5)** Opatrenie úradu verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia zo dňa **24. marca 2020**, ktorým sa s účinnosťou od **25. marca 2020** nariaďuje uzatvoriť každú nedeľu v mesiaci v opatrení uvedené prevádzky **(6)** Opatrenie úradu verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia zo dňa **24. marca 2020**, ktorým sa s účinnosťou od **25. marca 2020** zakazuje všetkým osobám vychádzať a pohybovať sa na verejnosti **bez prekrytia horných dýchacích ciest** (napr. rúskom, šatkou...), **(7)** Opatrenie úradu verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia, ktorým sa s účinnosťou od **30. marca 2020** uzatvárajú všetky maloobchodné prevádzky a prevádzky poskytujúce služby (rovnako ako v prípade opatrenia podľa bodu **(3)** tejto vety sa ustanovujú výnimky, ktoré sú oproti opatreniu z **15. marca 2020** rozšírené napr. o advokátov, notárov, zberné dvory, predajne a servis bicyklov, ktoré budú otvorené).

→ Povinná karanténa

V krátkosti by sme sa chceli pristiaviť pri opatrení podľa bodu **(4)**, teda Opatrení úradu verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia zo dňa **19. marca 2020**, ktorým sa zaviedla **povinná 14 dňová karanténa** pre osoby vracajúce sa zo zahraničia (ďalej len „Opatrenie“). Opatrením sa všetkým osobám s prechodným a trvalým pobytom v Slovenskej republike, žijúcim na území Slovenskej republiky nad 90 dní alebo zamestnaným na území Slovenskej republiky, ktoré sa v období **od 13. marca 2020 od 7.00** vrátili zo

zahraničia, vrátane osôb, ktoré s touto osobou žijú v spoločnej domácnosti sa podľa **§ 12 ods. 2 písm. f)** zákona ochrane verejného zdravia nariaďuje **izolácia v domácom prostredí na dobu 14 dní**. Opatrením sa ďalej všetkým osobám s prechodným a trvalým pobytom v Slovenskej republike, žijúcim na území Slovenskej republiky nad 90 dní alebo zamestnaným na území Slovenskej republiky, ktoré sa v období **od 13. marca 2020 od 7.00** vrátili zo zahraničia, sa nariaďuje podľa **§ 12 ods. 2 písm. b)** zákona o ochrane verejného zdravia, aby bezprostredne po návrate do Slovenskej republiky **oznámili** túto skutočnosť a to telefonicky alebo elektronicky poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, ktorý poskytuje zdravotnú starostlivosť v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo, a s ktorým má uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti alebo poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, ktorý poskytuje zdravotnú starostlivosť v špecializačnom odbore pediatria, a s ktorým má dieťa uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Všetkým poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktorí poskytujú zdravotnú starostlivosť v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo alebo pediatria sa nariaďuje, aby u osôb s prechodným a trvalým pobytom v Slovenskej republike, žijúcim na území Slovenskej republiky nad 90 dní alebo zamestnaným na území Slovenskej republiky, ktoré sa v období **od 13. marca 2020 od 7.00** vrátili zo zahraničia do Slovenskej republiky, vrátane osôb, ktoré s touto osobou žijú v spoločnej domácnosti, vystavili PN z dôvodu karantény pre COVID-19.

Opatrenie, a teda ani 14 dňová povinná karanténa sa ale nevzťahuje na (A) vodičov nákladnej dopravy, (B) vodičov a posádky zdravotnej služby, (C) zamestnancov pohrebných služieb, (D) členov posádky lietadla alebo iných členov leteckého personálu, (E) posádku v lodnej nákladnej doprave, (F) rušňovodičov, vozmajstrov, vlakové čaty a obslužných pracovníkov v železničnej nákladnej doprave, (G) občanov Slovenskej republiky, ktorý majú trvalý pobyt alebo povolený prechodný pobyt v prihraničných oblastiach v pásme do 30 km od štátnej hranice Slovenskej republiky a majú uzatvorený pracovnoprávny vzťah, obdobný pracovný vzťah alebo právny vzťah pri výkone štátnej služby v Slovenskej republike, (H) občanov Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt alebo prechodný pobyt v Slovenskej republike a majú uzatvorený

pracovnoprávny vzťah alebo obdobný pracovný vzťah v oblasti zdravotníctva alebo ošetrovateľstva v prihraničných oblastiach Slovenskej republiky, (I) občanov Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt alebo prechodný pobyt v Slovenskej republike a vykonávajú pracovnú činnosť v prihraničných oblastiach v Maďarskej republike v pásme **do 30 km** od štátnej hranice Slovenskej republiky.

Nerešpektovanie Opatrenia je **priestupkom** na úseku verejného zdravotníctva v zmysle ustanovenia **§ 56** zákona o ochrane verejného zdravia, za ktorý príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva uloží pokutu vo výške **do 1 659 eur (§ 56 ods. 2** zákona o ochrane verejného zdravia).

Okrem opatrení úradu verejného zdravotníctva, uvedených v tomto článku boli prijaté aj mnohé ďalšie opatrenia a rozhodnutia, ktorých plné znenie je dostupné na webovom sídle úradu verejného zdravotníctva.

Aktuálne je účinné aj ďalšie opatrenie, ktoré nad rámec povinnej domácej karantény zaviedlo povinnosť štátnej karantény v štátom určených zariadeniach pre ľudí vracajúcich sa na územie Slovenska zo zahraničia.

NOVELA ZÁKONA Č. 245/2008 Z. Z. O VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ (ŠKOLSKÝ ZÁKON) A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa **24. marca 2020** zákon č. **56/2020 Z. z.** (ďalej len „novela“), ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“). Novela zvyšuje flexibilitu príslušných orgánov správy školstva **v mimoriadnom prerušení, či zrušení niektorých častí procesu vzdelávania a v určovaní termínov niektorých častí vzdelávania** v školskom systéme.

Novelou poslanci Národnej rady Slovenskej republiky reagujú na aktuálnu situáciu, týkajúcu sa šírenia ochorenia **COVID-19**, známeho aj ako korona vírus. Dôsledkom pandémie je okrem strát na životoch, či negatívnych ekonomických vplyvov aj potreba **izolácie** obyvateľstva. Eliminácia stretávania väčšieho počtu osôb sa prirodzene dotkla aj osobnej účasti na vzdelávaní všetkých typov a stupňov škôl. Školy sú totiž miestom koncentrácie desiatok až stoviek osôb. Zákonodarcia sa novelou snaží zjednodušiť postup štátnych orgánov pri operatívnom riadení školského systému.

→ Ciel' novely

Cieľom novely je v zmysle dôvodovej správy reakcia pre oblasť regionálneho školstva na vyhlásenie mimoriadnej situácie uznesením vlády Slovenskej republiky č. **111 z 11. marca 2020** podľa § 8 zákona č. **42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva** v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o civilnej ochrane“) a vyhlásenie núdzového stavu uznesením vlády Slovenskej republiky č. **114 z 15. marca 2020** a č. **115 z 18. marca 2020** podľa čl. 5 ústavného zákona č. **227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu** v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný zákon“) z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným korona vírusom SARS-CoV-2 na území Slovenskej republiky.

Mimoriadnou situáciou je v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 zákona o civilnej ochrane „obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov

mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona o civilnej ochrane; počas nej sa vykonávajú opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti“. Medzi **mimoriadne udalosti** zaraďujeme v zmysle ustanovenia § 3 ods. 2 písm. d) zákona o civilnej ochrane a ustanovenia § 48 ods. 2, písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prijatie opatrení pri výskyte **prenosného ochorenia**, podozrení na prenosné ochorenie alebo podozrení na úmrtie na prenosné ochorenie nad predpokladanú úroveň.

Núdzový stav môže byť v zmysle ustanovenia čl. 5 ods. 1 ústavného zákona vyhlásený vládou Slovenskej republiky, a to len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom **pandémie**, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelných pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie. Núdzový stav bol na Slovensku vyhlásený uznesením vlády Slovenskej republiky č. **114 z 15. marca 2020**, pričom následne došlo k jeho rozšíreniu uznesením vlády Slovenskej republiky č. **115 z 18. marca 2020** a uznesením vlády Slovenskej republiky č. **169 z 27. marca 2020**.

→ Dôvodová správa

Dôvodová správa k novele vo svojej všeobecnej časti ďalej uvádza, že v školskom zákone je na jednej strane viacero kompetencií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vo vzťahu k **určovaniu termínov**, avšak mnohé termíny sú **priamo zákonom limitované** na určité obdobie. **Skúsenosti v aktuálnej situácii ukázali, že pri viacerých termínoch môže byť potenciálne potrebná operatívna reakcia príslušných**

subjektov (ministerstva, okresných úradov v sídle kraja, riaditeľov) v nadväznosti na zákonom ustanovené intervaly. Príkladom sú termíny zápisov do 1. ročníka základných škôl, ukončovania výchovy a vzdelávania príslušných ročníkov alebo termíny školských prázdnin. Napr. termín externej časti maturitnej skúšky a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky síce určuje ministerstvo, avšak školský zákon ustanovuje riadne skúšobné obdobie (marec až jún) a mimoriadne skúšobné obdobie (apríl, máj, september a nasledujúci február). Za predpokladu, že napr. v súčasnej mimoriadnej situácii by bolo potrebné termín maturitných skúšok určiť (v nadväznosti na prerušenie výučby) v iných termínoch, vyžaduje sa zmena školského zákona. **Novela v jednoznačne vymedzených situáciách umožňuje ministrom školstva**, vedy, výskumu a športu (ďalej len „minister školstva“) najmä **rozhodnúť o termínoch rozhodujúcich pre organizáciu školského roka mimo limitov ustanovených školským zákonom, rovnako ako zrušiť časti alebo formy skúšok, ktorými sa ukončuje výchova a vzdelávanie na strednej škole.**

→ **Nové ustanovenie § 150 ods. 8 školského zákona**

Samotná novela vkladá do ustanovenia **§ 150** školského zákona nový **odsek 8**, v zmysle ktorého: „Ak sa vyhlási výnimočný stav, **núdzový stav** alebo **mimoriadna situácia**, ak sa nariadi zákaz prevádzky škôl a školských zariadení podľa osobitného predpisu alebo ak v období školského vyučovania dôjde k živelnej pohrome alebo k udalosti, pri ktorej môžu byť ohrozené život alebo zdravie detí, žiakov alebo zamestnancov škôl a školských zariadení, **minister školstva môže rozhodnúť o (A)** mimoriadnom prerušení školského vyučovania v školách, **(B)** mimoriadnom prerušení prevádzky školských zariadení, **(C)** iných termínoch rozhodujúcich pre organizáciu školského roka, najmä o iných termínoch: **(1)** obdobia školského vyučovania a školských prázdnin, **(2)** klasifikácie, hodnotenia, skúšobného obdobia pri ukončovaní výchovy a vzdelávania a prijímacích skúšok, **(3)** vydávania dokladov o získanom vzdelaní, **(4)** podávania žiadostí o prijatie, prihlášok na vzdelávanie, prihlášok na štúdium a konania zápisov, **(D)** zrušení vykonania časti alebo formy skúšky, ktorou sa ukončuje výchova a vzdelávanie v strednej škole, v príslušnom školskom roku alebo **(E)** zrušení vykonania externého testovania žiakov

základných škôl v príslušnom školskom roku“ (**§ 150 ods. 8** školského zákona).

Školský zákon upravuje viacero termínov, súvisiacich s organizáciou školského roka, ktoré sú určované ministerstvom, okresnými úradmi v sídle kraja, prípadne riaditeľmi škôl. Uvedená subjekty však môžu predmetné termíny určovať len v medziach, ustanovených školským zákonom. Školský zákon takto určuje napr. medze určenia **(1)** termínov prijímania na základné vzdelávanie (**§ 60** školského zákona), **(2)** termínov konania záverečných skúšok (**§ 73** školského zákona), **(3)** termínov konania maturitných skúšok (**§ 77** školského zákona), **(4)** termínov konania absolventských skúšok (**§ 79** školského zákona) a mnohých ďalších.

V kontexte aktuálnej situácie v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 môže v niektorých prípadoch vzniknúť potreba operatívnej zmeny termínov. Ministerstvo v rámci usmernenia ministerky školstva z **12. marca 2020**, ktorým bolo **prerušenie vyučovania** na školách a školských zariadeniach od **16. marca 2020**, viaceré termíny, ktoré pre školský rok **2019/2020** boli uvedené v pedagogicko-organizačných pokynoch upravilo. Takto upravené termíny sa však stále pohybovali v medziach ustanovených školským zákonom. V budúcnosti však môže nastať situácia, že niektorý z termínov, alebo viaceré, bude objektívne potrebné posunúť aj za hranicu ustanovenú školským zákonom. Novelou v presne vyšpecifikovaných situáciách má minister školstva možnosť operatívne rozhodnúť o zmene termínov rozhodujúcich pre organizáciu školského roka. **Týchto termínov je naprieč školským zákonom veľké množstvo, pričom ide najmä o tieto: (1)** obdobie školského vyučovania a školských prázdnin, **(2)** podávanie žiadostí o prijatie na predprimárne vzdelávanie, **(3)** zápis dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky, **(4)** klasifikácia žiakov základných škôl a stredných škôl, **(5)** riadne skúšobné obdobie a mimoriadne skúšobné obdobie záverečnej skúšky, maturitnej skúšky, záverečnej pomaturitnej skúšky a absolventskej skúšky, **(6)** prihlasovanie na maturitnú skúšku, **(7)** prihlasovanie na opravný termín maturitnej skúšky z externej časti maturitnej skúšky a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky, **(8)** schvaľovanie maturitných zadaní alebo tém ústnej formy internej časti maturitnej skúšky z príslušného predmetu, **(9)**

podávanie prihlášok na vzdelávanie na strednej škole, **(10)** zverejnenie počtu žiakov, ktorých možno prijať do tried prvého ročníka strednej školy, termínov konania prijímacích skúšok a podmienky prijatia na štúdium v strednej škole, **(11)** prijímacie skúšky do stredných škôl vrátane ďalších termínov a náhradných termínov, **(12)** prijímacie skúšky do základných umeleckých škôl.

Minister školstva bude mať okrem posunu termínov aj možnosť zrušiť časti záverečnej skúšky, maturitnej skúšky, záverečnej pomaturitnej skúšky alebo absolventskej skúšky, resp. formy maturitnej skúšky, prípadne zrušiť Testovanie 9. Môže totiž nastať aj situácia, že ich vykonania v príslušnom školskom roku by už nebolo relevantné ani pri posune termínov.

→ **Nové ustanovenie § 150 ods. 9 školského zákona**

Novela dopĺňa do ustanovenia **§ 150** školského zákona aj nový **odsek 9**, v zmysle ktorého: „O rozhodnutí podľa odseku 8 informuje ministerstvo školstva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov a na svojom webovom sídle“.

Novela nadobudla účinnosť, vzhľadom na mimoriadnu naliehavosť, dňom vyhlásenia, teda dňa 25. marca 2020.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, autora článkov Mgr. Martina Točka prostredníctvom emailovej adresy taby@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2020